

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת דן אילוז

פ/25/3287

הצעת חוק המרכז הישראלי לקידום תרבות האדם (תיקון – הסדרת הפיקוח הפרלמנטרי על המרכז וביטול הפטור ממסים), התשפ"ג–2023

1. הוספת סעיף 7א. בחוק המרכז הישראלי לקידום תרבות האדם, התשי"ט–1958¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 7 יבוא :
- "המרכז – גוף 7א. המרכז הוא גוף מבוקר כמשמעותו בחוק מבקר מבוקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח–1958²."
2. הוספת סעיף 8א. אחרי סעיף 8 לחוק העיקרי יבוא :
- "דיווח לכנסת 8א. המרכז יגיש לוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, לא יאוחר מיום 30 באפריל מדי שנה, דוח פעילות שנתי ודוח כספי שנתי; אחת לשלוש שנים לכל הפחות תקיים הוועדה דיון בדוחות האמורים בהשתתפותם של ראש המרכז ומנהלו."

דברי הסבר

המרכז הישראלי לקידום תרבות האדם – מכון ון ליר – הוקם בשנת 1958 מכוח חוק המרכז הישראלי לקידום תרבות האדם, התשי"ט–1958 (להלן – החוק), וטרם חקיקתו, קדמה לו החלטת ממשלה משנת 1955. המרכז הוקם על קרקע שהוקצתה בחינם על ידי הממשלה לקרן ון ליר ההולנדית, שמימנה את הקמתו וממשיכה לממן את רוב פעילותו.

אף על פי שהמרכז הוקם ופועל מכוח חוק ושהוקצו לו לשם פעילותו קרקעות על ידי המדינה, החוק אינו כולל הסדרים לפיקוח או לביקורת על המרכז. כעדות לכך, בשנים האחרונות לא התקיימו במסגרת ועדות הכנסת השונות דיונים שהתמקדו בפעילות המרכז ובאופן התנהלותו, אלא במחקרים נקודתיים שערך. כמו כן, מאחר שהמרכז אינו מוגדר בחוק כגוף מבוקר, אין הוא נתון לביקורת של מבקר המדינה.

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 10.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

אומנם, החוק מבטיח למרכז עצמאות בפעילותו, אולם כל עוד הוא פועל מכוח חוק יש מקום לחייב אותו לתת לכנסת דין וחשבון על פעילותו ועל התנהלותו הארגונית והכספית. פיקוח פרלמנטרי על פעילות המרכז תאפשר לנבחרי הציבור להבטיח שהוא פועל על מנת להגשים את המטרות שנקבעו לו בחוק. לאור זאת, מוצע לקבוע כי המרכז יהיה גוף מבוקר כמשמעותו בחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח-1958, וכי מדי שנה יגיש לוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת דוח פעילות שנתי ודוח כספי שנתי, וכן כי אחת לשלוש שנים, לכל הפחות, הוועדה תערוך דיון בעניין הדוחות האמורים, בהשתתפותם של ראש המרכז ומנהלו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ח באייר התשפ"ג (09.05.2023)